

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 274/2010-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Ing. D. Ď. – S. H., a akad. mal. a soch. M. T., B., zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 20, čl. 46, čl. 47 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Košice I č. k. 27 Cb 198/99-325 z 5. novembra 2004, rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 141/2005 z 13. marca 2005 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 242/2008 zo 17. decembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Ing. D. Ď. – S. H., a akad. mal. a soch. M. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2010 doručená sťažnosť JUDr. Ing. D. Ď. – S. H., a akad. mal. a soch. M. T., B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20, čl. 46, čl. 47 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 51 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 27 Cb 198/99-325 z 5. novembra 2004 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 141/2005 z 13. marca 2005 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 242/2008 zo 17. decembra 2009 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu bola zamietnutá určovacia žaloba sťažovateľov. Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Rozsudok krajského súdu napadli sťažovatelia dovolaním, o ktorom rozhodol uznesením najvyšší súd takto:

„Dovolanie odmieta.

Žalobcovia sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému 1/ náhradu trov dovolacieho konania v sume 359,42 € k rukám advokátky...“

Podľa sťažovateľov *„Priznané trovy za dovolacie konanie nemá oporu v zákone. Konajúci súd vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného v 1. rade k podanému dovolaniu nedoručil navrhovateľom čo malo za následok, že navrhovatelia nemohli zaujať stanovisko k vyjadreniu žalovaného čo malo za následok, že sťažovateľom bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p., preto žiadame Ústavný súd SR, aby... priznané trovy právnenému zástupcovi žalovaného v 1. rade zrušil.“*

Sťažovatelia následne podrobne popisujú priebeh konania pred okresným súdom a konštatujú: *«Podstatnou však je skutočnosť, že žalobcovia podali odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa dňa 29. 1. 2005, na ktoré odvolanie sme neobdržali vyjadrenie*

žalovaných, čo sme dostatočne opísali v „dovolani“ proti rozsudku odvolacieho súdu zo dňa 3. 7. 2007...»

Sťažovatelia ďalej v sťažnosti popisujú okolnosti, ktoré majú odôvodňovať opodstatnenosť ich určovacej žaloby, a poukazujú na pochybenia okresného súdu a krajského súdu, citujú časti odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu:

„Žalovaný 1/ navrhol dovolanie žalobcov ako neprípustné odmietnuť. Žalobcovia súhlasili s prejednaním veci bez ich účasti, takže im nebola odňatá možnosť konať pred súdom a poukázal na neexistenciu iného dovolacieho dôvodu...

Žalobcovia v podanom dovolaní v skutočnosti však nenamietali relevantné procesné vady v zmysle ust. § 237 písm. f) O. s. p...

Žalobcovia sa osobne zúčastňovali pojednávaní na okresnom súde a krajský súd uskutočnil pojednávame na ktorom vyhlásil rozsudok až po tom, čo žalobcovia písomne oznámili odvolaciemu súdu, že súhlasia s prejednaním veci v ich neprítomnosti. Nebolo preto možné prijať záver, že účastníkom sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.“

Následne sťažovatelia uvádzajú:

«Aj toto tvrdenie súdu nepovažujeme za správne. Je pravdou, že navrhovatelia sa ospravedlnili z neúčasti na pojednávaní krajského súdu stanoveného na 13. 3. 2007 a to z dôvodu, že žalobca v 1. rade po prekonaných 3x infarktoch myokardu, ťažkej operácie chrbtice a perforácii hrubého čreva a ako občan ČR sa musel podrobiť dôležitému naplánovaného vyšetrenia vo fakultnej nemocnici v Brne je dôvodom, prečo sa pojednávania nezúčastnili. To však neznamená aj keď sa pojednávania nezúčastnili, že dali súhlas, aby odvolací súd na pojednávaní dňa 13. 3. 2007 vyhlásil rozsudok. Preto neobstojí ani tvrdenie dovolacieho súdu, že ak sa žalobcovia ospravedlnili z pojednávania, súd mal právo vo veci vyhlásiť rozsudok, nepovažujeme za správne.

Súd nemohol rozhodnúť spravodlivo, pokiaľ žalobcom neboli doručené vyjadrenia odporcov a nemohol rozhodnúť bez toho, aby sa k vyjadreniam odporcov nevyjadrili v zmysle ust. § 211 ods. 1 a 2 O. s. p. a bez toho, aby boli žalobcovia vypočutí na

pojednávani prípadne predniesli záverečný návrh v zmysle ust. § 118 ods. 4 O. s. p. s poukazom na ust. § 211 ods. 2 O. s. p.

Odporca v 1. rade navrhol dovolanie ako neprípustné odmietnuť, pričom toto vyjadrenie odporcu súd žalobcom nedoručil!!

Poukazujeme na to, že proti rozsudku súdu prvého stupňa žalobkyňa v 2. rade podala odvolanie dňa 25. 1. 2005 a za žalobcu v 1. rade právna zástupkyňa podala odvolanie dňa 29. 1. 2005 v štyroch vyhotoveniach, pričom vyjadrenia odporcov k odvolaniu mal súd doručiť žalobcom pred rozhodnutím odvolacieho súdu.

Tým, že vyjadrenia odporcov neboli doručené, žalobcovia nemali možnosť reagovať na vyjadrenia žalovaných, nemohli vyvrátiť ich nesprávne, prípadne nepravdivé tvrdenia pred rozhodnutím vo veci samej na odvolacom súde.

Sme toho názoru, že dovolací súd sa mal zaoberať dovolateľmi namietaným porušením ich práva spočívajúceho v tom, že v odvolacom konaní im nebolo doručené písomné vyjadrenie žalovaných, ktoré na výzvu súdu v odvolacom konaní žalovaný podali...

Poukazujeme na to, že sa právo účastníkov konania na doručenie písomných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces.

Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti podmienok ako súčastí práva na spravodlivý proces...

Keďže je nepochybné, že vyjadrenie žalovaných nebolo žalobcom doručené je treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé v zmysle už definovaných princípov z dôvodu, že došlo k porušeniu základného práva žalobcov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Tým, že súd nedoručil žalobcom vyjadrenia žalovaných, vylúčil ich z realizácie ich ústavných práv a svojim postupom žalobcom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p.

V teoretickej rovine je treba pripustiť aj to, že navrhovateľom bolo odňaté právo na späťvzatie podaného odvolania proti žalovanému v 2. rade (ak by obsah podania tomu dal podnet).

Ak by (teoretický) odporca vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedol také skutočnosti, prípadne také právne argumenty, že by odvolateľov o nesprávne podanom dovolaní presvedčil, nemali títo na to možnosť reagovať!!

Pretože odvolací súd v prejednávanej veci takto nepostupoval a dovolací súd túto skutočnosť nevyhodnotil, bola žalobcom odňatá možnosť konať pred súdom, čo malo za následok porušenie ust. § 237 písm. f) O. s. p.

Keďže táto vada konania je samostatným dôvodom úspešnosti dovolania, pričom dovolací súd bez toho, aby tento závažný nedostatok a porušenie zákona vyhodnotil tak, ako to urobil v konaní sp. zn. 2 Cdo 264/2008 je dostatočným dôvodom na to, aby US SR zaujal právny názor, že rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 141/2005 bol porušený zákon podľa ust. § 237 písm. f) O. s. p., že rozsudky porušovateľov v 1., 2. a v 3. rade sú nespravodlivé.

Vyššie uvedené má ten dôsledok, že aj rozhodnutie dovolacieho senátu je postihnuté takou vadou, ktorá je dôvodná na to, aby US SR vydal „nález“ že rozhodnutím bol porušený zákon podľa ust. § 237 písm. f) O. s. p. čo malo ten dôsledok, že sťažovateľom bola odňatá možnosť konať pred všeobecnými súdmi a domáhať sa svojho vlastníckeho práva.»

Podľa sťažovateľov: «Porušovatelia v 1. rade (Najvyšší súd SR) 2. rade (Krajský súd Košice) a v 3. rade (Okresný súd Košice I.)...

Porušili: „Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd“ v znení protokolov č. 3, 5 a 8 a to Článok 6: „Právo na spravodlivé súdne konanie“, ktorý v ods. 1 veta prvá, zakotvuje právo: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach...

Porušili: Ústavu Slovenskej republiky:

Čl. 46 ods. 1, ktorý zakotvuje právo: Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky

Čl. 46 ods. 2, veta druhá zakotvuje právo: „Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Čl. 47 ods. 3, „Všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovni“ (čo v tomto prípade sa nedá povedať, lebo odporca nemusel dodržiavať zákony a sťažovateľom bola odňatá možnosť domáhať sa svojich zákonných práv na všeobecných súdoch).

V zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s Ústavou SR a súčasne v mysle čl. 54c ods. 1 Ústavy SR majú príslušné medzinárodné zmluvy o ľudských právach a slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Takýmto je aj Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd z roku 1950 v znení dodatkových protokolov uverejnený v Zbierke zákonov pod číslom 209/1992 Zb. (ďalej len „Dohovor“).

Okrem ustanovenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru „Právo na spravodlivé súdne konanie“ bol porušený aj čl. 1 „Ochrana majetku“ v zmysle Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozhodnutiami porušovateľov bol porušený aj čl. 46 ods. a 2, čl. 47 ods. 3 a čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy SR.

V tomto podaní poukazujeme na to, že predmetom tejto sťažnosti (nenamietame spôsobené prietahy v súdnom konaní, aj keď tieto prietahy ovplyvnili celý súdny proces), ale predmetnou sťažnosťou namietame nespravodlivé rozhodnutia všeobecných súdov, porušovateľov v 1., 2. a v 3. rade z dôvodu nerešpektovania zákonov, Ústavy SR a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Nakoľko prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovanie procesného postupu v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav, kvôli ktorému sa osoba obrátila na súd so žiadosťou o rozhodnutie, je možné vyššie uvedené konania porušovateľov charakterizovať ako rozhodnutia nespravodlivé.

Sťažovatelia majú za to, že predmetné občianskoprávne konanie vzhľadom na jeho predmet, skutkovú a právnu povahu nemožno (ani dnes) hodnotiť ako zložitú vec, lebo sa jedná o bežnú určovacíu žalobu podľa OZ v spojení s O. s. p. Zásadnou chybou bolo to, že si žiadny súd neuvedomil existenciu Stanoviska NS SR sp. zn. Obpj 1/99 zo dňa 19. 3. 1999.

Sťažovatelia boli vlastníkmi majetku, ktorého sa nikdy nevzdali, čoho podporným dôkazom sú právoplatné predbežné opatrenia (príloha č. 9 a 10), výpis z OR Ž., s. r. o. a jeho základné imanie (a dôvody opísané v samostatnej prílohe č. I.).

Sme toho názoru, že rovnako správanie sťažovateľov v tomto konaní, nemožno hodnotiť ako správanie sťažujúce postup súdu, ktoré by malo za následok nespravodlivé rozhodnutia súdov.»

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd «... vydal „Nález“ (rozhodnutie) ktorým zruší Uznesenie NS SR sp. zn. 2 Cdo 242/2008 zo dňa 17. 12. 2009, zruší Rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 2 Co 141/2005 zo dňa 13. 3. 2005 a zruší aj Rozsudok Okresného súdu Košice I. sp. zn. 27 Cb 198/99-325 zo dňa 5. 11. 2004 a vec vráti súdom na ďalšie konanie.

ÚS SR sťažovateľom v 1 a v 2. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie pre každého sťažovateľa vo výške 10 000,- Eur. pre pretrvávajúci stav právnej neistoty, dočasnej straty majetku, nemožnosť užívať svoj majetok a za útrapy spôsobené porušovaním základných ľudských práv, ktoré zavinili porušovatelia v 1., 2. a v 3. rade svojimi nespravodlivými rozhodnutiami.

Porušovatelia v 1., 2. a v 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť priznané primerané finančné zadosťučinenie pre každého sťažovateľa vo výške 10 000,- Eur, na účet advokáta... a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto „Nálezu“

Porušovatelia v 1., 2. a v 3. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľom v 1. a v 2. rade náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 468,95 Eur na účet advokáta... a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto „Nálezu“ ÚS SR.»

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

Sťažovatelia namietajú porušenie svojich už uvedených práv rozsudkom okresného súdu, rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20, čl. 46, čl. 47, čl. 48 ústavy, práva podľa čl. 51 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovatelia sa môžu domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím im dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľov je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade boli sťažovatelia oprávnení podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o čom vedeli, odvolanie aj podali a krajský súd o ňom rozsudkom rozhodol. Z toho vyplýva, že sťažovatelia mali k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie ich základných práv rozsudkom okresného súdu z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20, čl. 46, čl. 47 a čl. 48 ústavy, práva podľa čl. 51 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu

Aj vo vzťahu k namietanému porušeniu uvedených práv rozsudkom krajského súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity. Vzhľadom na to, že sťažovatelia tvrdia, že postupom krajského súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom, postupovali správne, keď rozsudok krajského súdu napadli dovolaním. Keďže sťažovatelia mali k dispozícii účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, o ktorom bol oprávnený rozhodnúť najvyšší súd, právomoc ústavného súdu na posúdenie porušenia označených základných a iných práv sťažovateľov rozsudkom krajského súdu je vylúčená.

3. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20, čl. 46, čl. 47 a čl. 48 ústavy, práva podľa čl. 51 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu uznesením najvyššieho súdu

Sťažovatelia vidia porušenie svojich práv tom, že najvyšší súd

- dovolanie odmietol ako neprípustné, a to napriek tomu, že bol naplnený dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), čím sťažovateľom odňal možnosť konať pred súdom a domáhať sa svojho vlastníckeho práva,
- nedoručil sťažovateľom vyjadrenie účastníkov konania k dovolaniu, ktoré podali sťažovatelia, v dôsledku čoho sťažovatelia nemali možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu účastníkov konania, a tým im bola odňatá možnosť konať pred súdom.

3.1 K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise

Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01), alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04).

Sťažovatelia vidia porušenie svojich práv v tom, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom, pričom podľa ich názoru je podané dovolanie prípustné, keďže uznesenie krajského súdu trpí vadou podľa § 237 písm. f) OSP.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže

konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP.

Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné sudy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné sudy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00). Len výnimočne by otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie nejakého základného práva alebo slobody.

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľov. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone.

Občiansky súdny poriadok v § 238 uvádza, proti ktorým rozsudkom odvolacieho súdu je prípustné odvolanie.

Podľa § 238 ods. 1 OSP dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Podľa § 238 ods. 2 OSP dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 OSP dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Aj v prípade, že nejde o žiadne z rozhodnutí uvedené v § 238 OSP, je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu, ak existujú dôvody zmätočnosti uvedené v § 237 OSP.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd posudzoval prípustnosť dovolania najprv podľa § 238 OSP a v odôvodnení uviedol: „Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a) až g) O. s. p. a proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné ešte aj v prípadoch uvedených v ustanovení § 238 O. s. p.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom nevyslovil prípustnosť dovolania a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchyľil od právneho názoru odvolacieho súdu. Keďže dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O. s. p., je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.“

Z rozsudku krajského súdu, ktorý sťažovatelia k sťažnosti pripojili je zrejmé, že nejde o rozsudok, proti ktorému je dovolanie prípustné, tak ako to aj konštatuje najvyšší súd v napadnutom uznesení.

Potom, ako sa najvyšší súd vysporiadal s neprípustnosťou dovolania podľa § 238 OSP, posudzoval prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP s prihliadnutím na dôvody, ktoré sťažovatelia uvádzajú v dovolaní, a v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol: *„S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písm. a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O. s. p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O. s. p. ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonnom ustanovení skutočne trpí.*

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalobcovia v podanom dovolaní v skutočnosti však nenamietali relevantné procesné vady v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p.

Ich námietka, že im postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom nie je dôvodná, pretože takýto záver nevyplýva z obsahu spisu. Žalobcovia sa osobne zúčastňovali pojednávaní na okresnom súde a krajský súd uskutočnil pojednávanie na ktorom vyhlásil rozsudok až po tom, čo žalobcovia písomne oznámili odvolaciemu súdu, že súhlasia s prejednaním veci v ich neprítomnosti. Nebolo preto možné prijať záver, že účastníkom sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.“

Sťažovatelia v dovolaní uvádzajú: „Právny zástupca žalobcu v 1. rade a právny zástupca žalobkyne v 2. rade sa riadne a včas ospravedlnili z pojednávania. Žalobca v 1. rade sa riadne a včas ospravedlnil z pojednávania... Máme za to, že v danom prípade súd odňal možnosť účastníkovi konania pred súdom a tým boli naplnené predpoklady ustanovenia § 237 písm. f) OSP.“ Iný dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP sťažovatelia v dovolaní neuvádzajú.

V dovolaní sťažovatelia nešpecifikujú, z ktorého pojednávania sa mali oni aj ich právni zástupcovia ospravedlniť. Ústavný súd si vyžiadal spis okresného súdu sp. zn. 27 Cb 198/99, z ktorého zistil, že tak, ako to uvádza najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, sťažovatelia sa zúčastňovali pojednávaní na okresnom súde. Pojednávanie na krajskom súde, ktoré sa malo konať 12. septembra 2006, bolo odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľov a ich právnych zástupcov. Z pojednávania, ktoré sa na krajskom súde konalo 13. marca 2007, na ktorom bola tiež vyhlásený rozsudok, sa listom zo 7. marca 2007 ospravedlnili obaja sťažovatelia a žiadali konať v ich neprítomnosti.

Z uvedeného je zrejmé, že krajský súd konal v neprítomnosti sťažovateľov s ich súhlasom, a preto takýto postup nemožno hodnotiť ako odňatie možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP. Ústavný súd preto konštatuje, že najvyšší súd postupoval správne, keď nevyhodnotil namietané procesné pochybenie krajského súdu ako odňatie možnosti konať pred súdom, pričom tento svoj názor odôvodnil vyčerpávajúcim a ústavne súladným spôsobom.

Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú, že aj keď dali súhlas na konanie v ich neprítomnosti, neznamená to, že krajský súd mal právo vyhlásiť rozsudok. K tomuto tvrdeniu sťažovateľov ústavný súd uvádza, že súd nie je povinný si na vyhlásenie rozsudku žiadať súhlas účastníkov konania. Ak na pojednávaní, ktoré sa konalo v neprítomnosti účastníkov s ich súhlasom, sú splnené všetky podmienky na vyhlásenie rozsudku, súd môže takýto rozsudok vyhlásiť a neodníme takýmto konaním možnosť účastníkovi konať pred súdom.

Na záver najvyšší súd v odôvodnení uvádza: „*Vzhľadom k tomu, že dovolanie v predmetnej veci nieje prípustné v zmysle § 238 O. s. p. a dovolací súd nezistil jeho prípustnosť podľa § 237 O. s. p., dovolanie žalobcov bolo treba odmietnuť (§ 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Vecnú správnosť dovolaním napadnutého rozsudku dovolací súd vzhľadom na jeho neprípustnosť neskúmal.*“

Ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľov odmietnuť.

Keďže neboli splnené procesné podmienky na to, aby sa najvyšší súd dovolaním zaoberal po vecnej stránke, odmietnutím dovolania z dôvodu neprípustnosti najvyšší súd neodňal sťažovateľom možnosť konať pred súdom, a preto neporušil ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu vyplýva, že sťažovateľom pred rozhodnutím o odvolaní, ktoré podali proti rozsudku okresného súdu, nebolo doručené vyjadrenie žalovaných k ich odvolaniu, čím bol podľa ich názoru tiež naplnený dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP.

Ako už bolo uvedené, sťažovatelia odôvodňujú dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP po skutkovej stránke tým, že krajský súd konal v ich neprítomnosti. Iné procesné pochybenie krajského súdu, ktoré možno hodnotiť ako odňatie možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP, v dovolaní nenamietajú.

Ak sťažovatelia v dovolaní neuplatnili v konaní pred najvyšším súdom dôvody dovolania, ktoré uvádzajú v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, nesplnili základný ústavný predpoklad na to, aby bola založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde. Podľa citovaných noriem ústavný súd poskytuje len vtedy ochranu základnému právu alebo právu podľa dohovoru, ak o tejto ochrane nerozhoduje iný súd. Je pravda, že sťažovatelia v dovolaní právne namietli odňatie možnosti konať pred odvolacím súdom, avšak po stránke skutkovej videli porušenie tohto práva iba v tom, že krajský súd konal v ich neprítomnosti. Sťažovatelia v dovolaní nenamietali, že im nebolo doručené vyjadrenie žalovaných ku odvolaniu, ktoré podali proti rozsudku okresného súdu. V prípade, že tak neurobili, tento nedostatok v ich procesnom úkone – dovolaní nemožno naprávať alebo nahrádzať sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd pripomína, že najvyšší súd konal o dovolaní v spore, t. j. v druhu civilného procesu, v ktorom zodpovednosť za výsledok konania spočíva predovšetkým na účastníkoch konania, ktorí sú povinní tvrdiť a dokazovať opodstatnenosť uplatneného nároku na súdnu ochranu, čo platí v celom rozsahu aj pre dovolacie konanie. Ide o zásadu, ktorá sa v občianskom súdnom konaní v súčasnosti zdôrazňuje, a to zásada „vigilantibus iura“ („každý nech si stráži svoje práva“), z ktorej okrem iného vyplýva priama závislosť ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania od ich súčinnosti.

S prihliadnutím na uvedené sa ústavný súd už nezaoberal prípadným procesným pochybením okresného súdu, resp. krajského súdu, ktoré malo spočívať v nedoručení vyjadrenia žalovaných k odvolaniu sťažovateľom, ako dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. f) OSP z dôvodu nedostatku svojej právomoci a sťažnosť v tejto časti z tohto dôvodu odmietol.

Sťažovatelia tiež tvrdia, že im bola najvyšším súdom odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP, pretože im nebolo doručené vyjadrenie žalovaných k dovolaniu a priznané trovy dovolacieho konania nemajú oporu v zákone.

K tejto časti sťažnosti ústavný súd uvádza, že zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva povinnosť dovolacieho súdu doručovať dovolateľom vyjadrenia ostatných účastníkov konania k dovolaniu, a navyše takýmto konaním dovolacieho súdu nemôže dôjsť k porušeniu § 237 písm. f) OSP, keďže ide o ustanovenie, ktoré upravuje procesné pochybenia v konaní pred odvolacím súdom, a nie súdom dovolacím. Vo vzťahu k priznaným trovám dovolacieho konania žalovanému v 1. rade je potrebné uviesť, že tieto trovy boli najvyšším súdom priznané podľa zásady úspešnosti a v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Skutočnosť, že vyjadrenie žalovaného v 1. rade nebolo sťažovateľom doručené, nie je dôvodom, aby najvyšší súd trovy právneho zastúpenia za podané vyjadrenie úspešnému účastníkovi konania nepriznal.

Ústavný súd aj v tejto časti sťažnosť odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3.2 K namietanému porušeniu čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu

Sťažovatelia namietajú aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ústavy bez špecifikácie konkrétneho odseku a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd konštatuje, že v danej veci nie je dôvod, aby odlišne posudzoval aplikovateľnosť čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd odkazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej základné právo zaručené v čl. 20 ústavy (čo v celom rozsahu platí, pokiaľ ide o právo zaručené v čl. 1 dodatkového protokolu) zahŕňa požiadavku minimálnych garancií procesnej povahy ustanovených priamo v označenom článku ústavy, ktorých nedodržanie môže mať za následok jeho porušenie popri porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), a taktiež zahŕňa požiadavku spravodlivosti súdneho konania [čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. napr. I. ÚS 23/01, III. ÚS 328/05)].

Ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ústavy by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľov odmietol aj v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 2 a 3, čl. 46, čl. 47, čl. 48 a čl. 51 ústavy uznesením najvyššieho súdu

Porušenie uvedených základných práv sťažovateľa ničím neodôvodňujú a ani ústavný súd z obsahu sťažnosti nezistil, aby namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo k ich porušeniu.

Z uvedeného dôvodu bolo potrebné sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Na záver ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že sa nezaoberal rozsiahlymi tvrdeniami sťažovateľov o rôznych pochybeniach okresného súdu a krajského súdu v priebehu celého konania, keďže v jeho právomoci bolo iba preskúmanie rozhodnutia najvyššieho súdu z pohľadu prípustnosti dovolania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2010